

Paveikslas. Richard Roth. „Moteris su kūdikiu“. 1938 m. Drobė, aliejus, 123x246 cm.

Naujausi secesinio stiliaus eksponatai Ch. Frenkelio viloje

Odeta STRIPINIENĖ

Šiaulių „Aušros“ muziejaus Ch. Frenkelio vila – vienintelis Šiauliuose ir vienas iš nedaugelio Lietuvoje XX a. pr. modernio epochos architektūros (secesija, jugendas) statinių, kurio fasado ir interjero dekoras turi modernizuotų kitų stilių elementų. Vilos interjere gausu secesijos stiliui būdingų dekoru bruožų. Laidžių, durų, koklių židinio, lubų, sienų puošyboje dominuoja augalų motyvai, banguotos, lanksčios, suktos linijos.

2008 m. Ch. Frenkelio viloje baigta įrengti ekspozicija „Provincijos dvaras“. Ekspozicija lankytoją perkelia į stilizuotą XIX a. pab.–XX a. pr. dvaro aplinką. Tokios temos pasirinkimą lėmė gausūs dvarų kultūros rinkiniai, kurie ankstesnėse „Aušros“ muziejaus ekspozicijose nebuvo rodomi. Tuo tarpu secesinių eksponatų muziejus beveik neturėjo, nedaug jų yra ir kituose Lietuvos muziejuose. Pasiiekti autentiškų secesinių interjerų ir eksponatų vienovės buvo labai sunku.

► Baigiant kurti ekspoziciją, „Aušros“ muziejui pavyko įsigyti secesijos stiliaus baldų, vaizduojamojo ir taikomojo meno eksponatų, kurie puikiai tiko kuriamo valgomojo ir šalia esančio vestibulio erdvėms.

► Valgomasis yra įrengtas vienoje iš gražiausių vilos salių, kurios lubų ir sienų piešiniuose dominuoja secesijos stiliaus ornamentai, todėl įsigytas baldų komplektas bei indai dar labiau sustiprina lengvumo įspūdį ir pabrėžia šio stiliaus savitumą ir grožį.

Recent Secession Style Exhibits in Ch.Frenkel's Villa
Odeta STRIPINIENĖ

Ch.Frenkel's Villa of the Šiauliai "Aušra" Museum is the single architecture building in Šiauliai and one of the few architecture samples (secession, jugendstil) of the modern epoch of the turn of the 20th century, the decoration of the facade and interior of which has modernised elements of other styles. The interior of the villa has plentiful of design features characteristic of the secession style. Plant motives, wavy, flexible and curly lines dominate in the decoration of staircases, doors, the tile fireplace, ceilings and walls. In 2008, the exposition "The Provincial Estate" was finalised in Ch.Frenkel's villa. The exposition brings a visitor to the style-specific environment of the estate of the end of 19th – the beginning of 20th century. The chosen environment of the exposition was predetermined by numerous collections of the estate culture which were not exhibited in the former exhibitions of the "Aušra" Museum. Meanwhile the museum did not have any examples of the secession exhibits; other Lithuanian museums have only few examples of the above style. It was very difficult to display the uniformity of the genuine secession interiors and exhibits. While finalising the formation of the exposition, the "Aušra" Museum managed to acquire the furniture of the secession style, exhibits of the fine and applied art, which perfectly matched to the space of the dining room and the adjacent lobby. On the basis of the newly acquired exhibits the museum establishes an exhaustive integral collection of the secession style exhibits which in the future would ensure the uniformity of the exterior of Ch.Frenkel's villa building, the interior of the exposition space and exhibits.

Triumo. Secesija
Raudonmedis, medžio intarsija, perlamutro inkrustacija, tekinimas, bronzos.
Triumo aukštis – 210 cm, plotis – 178 cm, gylis – 30 cm.

Stalas. Secesija
Raudonmedis, medžio intarsija, perlamutro inkrustacija, tekinimas.
Aukštis – 76 cm, viršus – 51x86 cm.

► Valgomojo baldų komplektą sudaro stalas, du krėslai, šešios kėdės, triumo, kanapa-minkštasuolis bei bufetas.

► **Bufetas** – vienaukštis, šviesiai rudos spalvos, faneruotas raudonmedžiu. Karnizas nedidelis, profiliuotas. Su stiklais priekyje ir šonuose. Indaujos viduje yra dvi stiklinės lentynėlės. Apatinėje dalyje – trys stalčiai su rakinamomis spynelėmis. Po karnizu ir virš vidurinio stalčiaus stačiakampio formos augalinio ornamentu medžio intarsijos, šonuose – dantukų ornamentu juostelių medžio intarsijos. Bufetas su keturiomis į apačią siaurėjančiomis kojomis. Aukštis – 159 cm, plotis – 149,5 cm, gylis – 36,5 cm.

► **Triumo** susideda iš veidrodžio ir dviejų spintelių, jungiamų nišos, į kurią įstatoma kanapa-minkštasuolis. Triumo faneruotas raudonmedžiu. Veidrodis susideda iš trijų dalių. Šoninės dalys mažesnės už vidurinę. Apačioje jos puoštos lenktomis medžio juostelėmis, o viršuje – keliais bronziniais virbais. Veidrodžio rėmo vidurinė dalis aukštesnė už šoninių. Rėmai viršuje dekoruoti geometrinio ornamentu medžio intarsija ir perlamutro inkrustacija. Po didžiuoju veidrodžiu pritvirtinta lentynėlė. Veidrodžio stiklas facetuotas. Spintelės stačiakampės, durelės su stiklu ornamentuotos trafaretiniu stilizuotu augaliniu ornamentu; medinė dalis puošta geometrinio ornamentu medžio intarsija ir perlamutro inkrustacija. Spintelės rakinamos vidinėmis spynelėmis su bronziniais apkalais. Virš spintelių atviros nišos, viršuje puoštos keliais bronziniais virbais. Spintelės, kurios turi keturias stačiakampio skersinio pjūvio į apačią plonėjančias kojeles, jungia lygus karnizas. Priekinės puoštos bronziniais apkalais. Triumo aukštis – 210 cm, plotis – 178 cm, gylis – 30 cm. Į nišą tarp spintelių

Bufetas. Secesija
Medis, medžio intarsija.
Aukštis – 159 cm, plotis – 149,5 cm, gylis – 36,5 cm.

įstatoma **kanapa-minkštasuolis**, aptrauktas žaliu lapeliais dekoruotu gobelenu, karkasas faneruotas raudonmedžiu. Kojos stačiakampio skersinio pjūvio, į apačią plonėjančios. Užpakalinės kojos pereina į atkaltės kraštus. Porankiai stačiakampiai, vienas galas remiasi į atkaltės šonus, kitas pereina į priekines kojas. Priekinių kojų galai puošti bronziniais apkalais. Aukštis – 100 cm, ilgis – 115 cm, plotis – 55 cm.

► **Stalas** – stačiakampio formos, faneruotas raudonmedžiu, su plačiu pastelės rėmu. Nuo pastelės rėmo į kojas eina keturbriaunės išlenktos atramos, kurias jungia skersinėlis ir pora bronzinių virbų. Kojos stačiakampio skersinio pjūvio, į apačią plonėjančios, jų galai puošti bronziniais apkalais, sujungtos trimis pakojomis. Stalo viršus dekoruotas geometrinio ornamentu medžio intarsija. Aukštis – 76 cm, viršaus dydis – 51x86 cm.

► **Krėslas** pasostė minkšta, karkasas faneruotas raudonmedžiu. Atkaltė stačiakampė, viršus baigiasi laužyta linija, centrinė dalis minkšta. Atkaltė su pasostės rėmu jungiasi keturbriaunėmis išlenktomis atramomis. Porankiai stataus kampo, vienas galas remiasi į atkaltės šonus, kitas pereina į priekines kojas. Kojos stačiakampio skersinio pjūvio, į apačią plonėjančios. Priekinių kojų galai puošti bronziniais apkalais. Kėdės rėmai viršuje dekoruoti geometrinio ornamentu medžio intarsija ir perlamutro inkrustacija. Pasostė ir atkaltės centrinė dalis aptrauktos žaliu gobelenu dekoruotu lapeliais. Aukštis – 100 cm, pasostės dydis – 54x50 cm.

► **Kėdė** – analogiška krėslui, tik be porankių.

► Be baldų Valgomojo ekspoziciją papildė ir keletas Vakarų Europoje pagamintų indų. Tai ašotėlis ir trijų vazų komplektas. Ašotėlis ant apvalios kojelės, pūstais šonais su metaliniu dangteliu. Rankenėlė vingiuotų, lanksčių linijų. Ašotėlio paviršius margas, dekoruotas žaliomis reljefinėmis vynuogių šakomis su lapais ir kekėmis, šakos tarpusavyje persipynusios. Aukštis – 28 cm, terakota.

Ašotis. Secesija
Terakota, glazūra, metalas.
Aukštis – 28 cm.

► Ekspozicijos „Provincijos dvaras“ vestibulį prie valgomojo salės taip pat papuošė secesijos stiliaus baldų komplektas. Jį sudaro šešios kėdės, dvi kėdės-sūpuoklės bei suolas-kanapa. Šie baldai dera prie medinio vestibulio interjero bei gausaus augalinių motyvų lubų dekoru.

► **Suolas-kanapa** medinis, trivietis, šviesiai rudos spalvos, keturiomis stačiakampio skersinio pjūvio kojomis. Priekinės kojos nežymiai palenktos į priekį. Užpakalinės – pereina į atkaltės kraštus. Atkaltė stačiakampio rėmo, kurio viduryje devynių profiliuotų kolonėlių baliustrada. Viršuje lanksčiomis linijomis drožinėti stilizuoti augaliniai motyvai. Porankiai galuose užapvalinti. Pasostės priekis vingiuotos linijos. Pasostė tinklinė. Aukštis – 81 cm, ilgis – 127,5 cm, plotis – 44,5 cm.

► **Kėdė** medinė, šviesiai rudos spalvos, keturiomis stačiakampio skersinio pjūvio kojomis. Priekinės kojos nežymiai palenktos į priekį. Užpakalinės kojos pereina į atkaltės kraštus. Priekines kojas jungia du profiliuoti tekinti skersinėliai. Šonuose kojos sujungtos dviem keturbriauniais skersinėliais. Atkaltė trapecijos formos, jos kraštus jungia stačiakampiai viršuje stilizuotais lanksčių linijų augaliniais motyvais drožinėti rėmeliai. Jų viduryje trys profiliuotos kolonėlės. Pasostė tinklinė, jos rėmo kraštai lenktų linijų. Aukštis – 82 cm, pasostės dydis – 42x39 cm.

► **Kėdė-sūpuoklė** medinė, šviesiai rudos spalvos. Pasostė ir atkaltės centras tinklinis. Priekinės kojos profiliuotos apvalios, užpakalinės stačiakampio skersinio pjūvio pereinančios į atkaltės kraštus. Kojos pritvirtintos prie išlenktos atramos. Priekines kojas jungia profiliuotas, tekintas skersinėlis. Šonuose – apvalus skersinėlis. Atkaltės kraštus jungia viršuje stilizuotais lanksčių linijų augaliniais motyvais drožinėti stačiakampiai rėmeliai, apačioje šešių profiliuotų kolonėlių baliustrada. Pasostė trapecijos formos. Jos rėmo priekis išlenktas į išorę. Porankiai jungiasi prie atkaltės ir pasostės rėmo. Jie priekyje voliotiniai. Aukštis – 104,5 cm, pasostės dydis – 55x47,5 cm.

► Muziejus įsigijo ir vieną vaizduojamosios dailės eksponatą, kuris papuošė koncertinę salę. Tai Richard Roth (Vokietija) paveikslas „Moteris su kūdikiu“, tapytas 1938 m. (drobė, aliejus, 123x246 cm). Pusapskritimo formos paveikslas masyviuose mediniuose rėmuose puoštuose augaliniu motyvu. Pavaizduota moteris su kūdikiu rankose. Paveikslo spalvos pastelinės, grakščios formos, lanksčios linijos, kontrastingi spalvų deriniai.

► Šių naujų įsigytų eksponatų pagrindu muziejus formuoja išsamią vientisą secesijos stiliaus eksponatų kolekciją, kuri ateityje leis pasiekti Ch. Frenkelio vilos pastato išorės, ekspozicinių erdvių interjerų ir eksponatų vienovę. ■